اسکار از نگاه منتقدان

«اسکار» و انتخاب‌هایی قابل پیش‌بینی

مازیار فکری‌ارشاد

● هشتادوششمین دوره جوایز اسکار بیش‌وکم همان مسیری را برگزید که برایش پیش‌بینی می‌شد. شاید به‌جز نادیده‌گرفته‌شدن فیلم پرهیاهو و البته میان‌مایه «گرگ وال‌استریت» (که نام سازنده و بازیگر اصلی‌اش قواره‌ای بزرگ‌تر از خود فیلم دارد) بقیه اتفاقات کاملا در راستای سلیقه و جهان‌بینی آکادمی اسکار پیش رفت. برنده اصلی این شب فیلم «جاذبه» بود که همه ویژگی‌های یک پروژه دهان‌پرکن هالیوود را داشت و البته کمتر منتقدی هم از این فیلم بدش می‌آمد؛ یک قصه کاملا هالیوودی درباره تلاش بشری و ضرورت حفظ امید به منظور بقا؛ سوژه‌ای که آکادمی محافظه‌کار علوم و هنرهای سینمایی آمریکا در همه ادوار توجه و علاقه‌مندی فراوانی به آن نشان داده است. آلفونسو کوارون مکزیکی پیش از این هم جاه‌طلبی‌های خود در عرصه سینما را به نمایش گذاشته بود. اما «جاذبه» امکانی را برایش فراهم کرد تا به حد نهایی بلندپروازی‌اش برسد. این فیلم صرفنظر از جایزه بهترین کارگردانی، تقریبا تمام جوایز مهم بخش‌های فنی/هنری مثل فیلمبرداری، تدوین و موسیقی متن و همین‌طور جوایزی که وجهی کاملا فنی دارند مانند جلوه‌های ویژه بصری و تدوین و میکس صدا را از آن خود کرد. از سوی دیگر توجه به ملودرام پرسوزوگداز «۱۲سال بردگی» نیز دقیقا همه آن چیزی بود که از آکادمی انتظار می‌رفت. موضوع برده‌داری در آمریکای سده نوزدهم و باز هم ردپایی پررنگ از عنصر امید و تلاش برای بقا که بخش اول آن بی‌تردید محصول حضور نخستین رییس‌جمهور سیاهپوست در کاخ سفید است و بخش دوم هم به سلیقه غالب آکادمی برمی‌گردد. این اثر نه‌چندان درخشان جایزه بهترین فیلم را به خود اختصاص داد و طبیعی بود که جوایزی مثل فیلمنامه اقتباسی هم به آن تعلق گیرد. اما انقلاب واقعی اسکار در جوایز بخش بازیگری رخ داد. هرقدر دریافت جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن توسط کیت بلانشت برای «جاسمین غمگین» بدیهی به‌نظر می‌رسید، در سایر بخش‌ها آکادمی اندکی عمیق و هوشمندانه‌تر از قبل به ماجرا نگاه کرد. بازی‌های درخشان متیو مک‌کاناهی و جرد لتو در فیلم تکان‌دهنده «باشگاه مشتریان دالاس» به‌قدری خیره‌کننده بود که رقبای قدرتمندی را کنار بزند. از جمله لئوناردو دی‌کاپریو که با وجود بازی قابل‌تاملی که ارایه داد، در ماه‌های اخیر از سوی رسانه‌ها بیش از حد لزوم مورد حمایت قرار گرفت. اما در نهایت آکادمی تصمیم گرفت استقلال رای خود را در این رشته‌ها به رخ بکشد. نکته آخر تاسفی شخصی است از نادیده‌گرفته‌شدن جواهری چون «شکار» از دانمارک که بی‌تردید بهترین نامزد جایزه فیلم خارجی‌زبان و شایسته‌ترین گزینه برای دستیابی به مجسمه طلایی بود. اما آکادمی مقهور تقلید و الهام‌پذیری فیلم «زیبایی بزرگ» و کارگردانش پائولو سورنتینو از جهان سینمایی فدریکو فلینی کبیر شد.

بار دیگر «اسکار»، برنده‌ها و ناکام‌ها

«اسکورسیزی»، بازنده بزرگ

مها رضایی

● طبق پیش‌بینی‌ها فیلم جاذبه با هفت اسکار هشتادوششم در بخش‌های جلوه‌های ویژه، صداگذاری، فیلمبرداری، تدوین، موسیقی متن و کارگردانی یکه‌تاز میدان بود. با این جوایز مشخص شد که گاهی اوقات جلوه‌های ویژه برتر از جلوه‌های طبیعی است. دالاس و ۱۲سال بردگی هر کدام با سه اسکار در جایگاه دوم قرار گرفتند که جوایز مهمی نیز بودند. نقش اول مرد برای متیو مک کانوی، نقش دوم مرد برای جیردلیتو و نقش بسیار مشکل او در این فیلم و نقش دوم زن برای لوپیتا نیونگ که همگی با پیش‌بینی‌های زیادی همراه بودند. احتمالا طرفداران دی‌کاپریو اسکار را تحریم خواهند کرد چراکه امید زیادی به پیروزی او و شکسته‌شدن طلسم اسکار می‌رفت ولی این‌بار هم هالیوود روی خوش به بازی خیره‌کننده او در گرگ وال‌استریت نشان نداد. البته جا دارد از بازی خیره‌کننده مک کانوی نیز یاد کرد و شاید این جایزه پاسخی به ریاضتی بود که او برای این فیلم متحمل شده بود. رقابت بین جنیفر لورنس و لوپیتا خیلی نزدیک بود و خیلی دور از انتظار نبود. فیلم دالاس برنده جایزه چهره‌پردازی و ۱۲سال بردگی برنده بهترین فیلمنامه اقتباسی و همچنین بهترین فیلم سال شد و باز هم این سوال را پیش می‌کشد که چطور فیلمی با هفت اسکار از جمله کارگردانی بهترین فیلم سال نیست. فیلم گتسبی بزرگ با دو جایزه در بخش‌های طراحی لباس و صحنه در جایگاه بعدی قرار گرفت و جالب اینکه همرده این فیلم انیمیشن یخ‌زده با دو اسکار است، بهترین انیمیشن و بهترین ترانه فیلم «رها کن». فیلم اسپایک جونز برنده بهترین فیلمنامه غیراقتباسی شد و کیت بلانشت برای بازی نفسگیر خود در جاسمین غمگین وودی آلن برنده اسکار نقش اول زن شد. سایر جوایز به شرح ذیل هستند:

انیمیشن کوتاه: آقای هابلوت/ فیلم داستانی کوتاه: هلیوم/ فیلم مستند کوتاه: بانوی ساکن آپارتمان ششم(این خانم ۱۱۰ساله چندی قبل فوت نمود)/ مستند بلند: ۲۰ قدمی شهرت/بهترین فیلم غیرانگلیسی زبان: زیبایی بزرگ، محصول ایتالیا.

به نظر می‌رسد بازنده اصلی امسال اسکورسیزی بود که با وجود نامزدی در بخش‌های متفاوت موفق به دریافت هیچ جایزه‌ای نشد. فیلم نبراسکا نیز باوجود نگاه مثبت منتقدان در آکادمی و جوایز آن سهیم نشد. فیلم کاپیتان فیلیپس نیز دچار همین سرنوشت شد. در طول مراسم از درگذشتگان سال قبل نیز یاد شد، تصویر فیلیپ سیمورهافمن بار دیگر اتفاق از دست‌دادنش را زنده کرد.

استیو مک‌کوین با اسکار. عکس: Reuters

«جاذبه» جوایز را درو کرد

شب بردگان آمریکایی در «اسکار»

نیما توسلی– فرزانه ابراهیم‌زاده

مجسمه طلایی اسکار بهترین فیلم در حالی در شب آمریکایی سینما از میان فیلم‌های هالیوودی به یک کارگردان سیاهپوست در شهر لس‌آنجلس اهدا شد که استیو مک‌کویین به یاد احترام خاطره همه برده‌هایی که فیلم «۱۲سال بردگی» بر اساس زندگی آنها ساخته شده بود آن را به تمام کسانی که رنج بردگی را کشیده‌اند، اهدا کرد. استیو مک‌کویین با «۱۲سال بردگی» فیلم‌هایی چون «کلاهبرداری آمریکایی» به‌کارگردانی دیوید اوراسل، «نبراسکا» به‌کارگردانی الکساندر پین و «جاذبه» به‌کارگردانی آلفونسو کوارون را پشت‌سر گذاشت. مک‌کویین، متولد لندن، هنگام دریافت جایزه با احترام به همه کسانی که در ساخت این فیلم او را یاری کردند، گفت: «همه انسان‌ها حق دارند که زندگی کنند نه اینکه فقط زنده بمانند.» اما این تنها اسکاری نبود که به خاطر برده‌های آمریکایی اهدا شد. لوپیتا نیونگ- او بازیگر ۳۱ساله کنیایی‌الاصل که برای بازی در همین فیلم جایزه بهترین بازیگر نقش مکمل زن را برای بازی در نقش یک برده سیاهپوست دریافت کرده این جایزه را به احترام همه کسانی که او گوشه‌ای از زندگی‌شان را بازی کرده است به بردگان سیاهپوست آمریکایی تقدیم کرد و گفت: «نمی‌توانم برای یک لحظه از این فکر فرار کنم که لذت‌های بسیار زیاد زندگی من سپاسی است برای رنج‌های بسیار آدم دیگری (یعنی آن برده‌ای که نقشش را بازی کرده بود). وقتی نگاه می‌کنم به این مجسمه طلایی، به یاد من و هر کودک دیگری می‌آورد که مهم نیست که از کجا می‌آیید، اما رویاهای شما معتبر است.» «۱۲سال بردگی» در سال خوبی ساخته شد. علاوه بر ساخت خوب فیلم و تاثیراتی که این فیلم بر برخی مسایل تاریخی داشته، ساخته شدن آن در زمان ریاست‌جمهوری یک سیاهپوست بر کشور آمریکا، در انتخاب این فیلم به‌عنوان بهترین فیلم سال اسکار بی‌تاثیر نبود. علاوه بر این عنوان، سومین جایزه این فیلم در اسکار به بهترین فیلمنامه اقتباسی داده شد. به این ترتیب، «۱۲سال بردگی» از موفق‌ترین فیلم‌های امسال بود که توانست سه جایزه معتبر را کسب کند. این فیلم در گلدن‌گلوب نیز توانسته بود جایزه ارزشمند بهترین فیلم را از آن خود کند.

شب جاذبه

اما به جز این دو جایزه به نظر می‌رسد که اسکار ۸۶، متعلق به «جاذبه» بود. این فیلم با دریافت هفت جایزه که به‌جز دریافت عنوان بهترین کارگردانی سال اسکار و بهترین فیلمبرداری تا حدی سایر جوایز آن اهمیت کمتری داشت، بیشترین سهم را از نظر عددی از کل جوایز این دوره، از آن خود کرد. پنج جایزه دیگر این فیلم مربوط به موسیقی فیلم، جلوه‌های ویژه، صدابرداری، تدوین و ترکیب صدا می‌شود. هشتادوششمین دوره اسکار که با اجرای متفاوت آلن دجنرس، مجری مشهور آلن‌شو برگزار می‌شد شگفتی‌های زیادی داشت. یکی از این شگفتی‌ها عکسی بود که دجنرس در میانه مراسم با حضور ستارگان هالیوود گرفت و توییت کرد و رکورد توییت را شکست. جنرس در توییت خود نوشت: «اگر دستان بردلی کوپر بلندتر بود، بهترین عکس می‌شد.» رکورد توییت چهارسال پیش اوباما در سال ۲۰۱۲ بیشترین ریتوییت (بازانتشار) طول تاریخ «توییتر» را از آن خود کرد. «کیت بلانشت»، از بهترین انتخاب‌های اسکار امسال بود. بازی بی‌نقص او در «جاسمین غمگین» جایزه ارزشمند بهترین هنرپیشه نقش اصلی زن را به‌همراه داشت تا فیلم تحسین‌شده «وودی آلن» موفق شود علاوه بر گلدن‌گلوب، جایزه دیگری را برای هنرپیشه اول زن فیلم در پی داشته باشد. «بلانشت» موفق شد این جایزه را در رقابت با «مریل استریپ»، «جودی دنچ»، و «امی آدامز»، کسب کرد. اتفاق جالب امسال، نقش بر زمین شدن دوباره «جنیفر لارنس» بود. او که در مراسم سال گذشته هنگام دریافت جایزه بهترین هنرپیشه زن در پله‌ها زمین خورد، امسال قبل از شروع مراسم نقش بر زمین شد. امسال در رقابت با او برای کسب بهترین هنرپیشه نقش مکمل زن، لوپیتا نایونگ از «۱۲سال بردگی»، اسکار را از آن خود کرد. بهترین هنرپیشه نقش مکمل مرد نیز «جیرد لیتو» برای فیلم «باشگاه خریداران دالاس» انتخاب شد.

عنوان بهترین جایزه نقش اصلی مرد به «متیو مک‌کانوی» برای بازی در فیلم «باشگاه خریداران»، باعث شد تا جوایز بهترین بازیگران مرد امسال به یک فیلم برسد. او که برای این نقش ۲۰کیلو وزن خود را کم کرده بود، نقش یک سوارکار برنامه‌های نمایشی مرسوم در تگزاس را ایفا می‌کند که در رفتارشناسی مردم آمریکا همیشه به داشتن افق‌های دید محدود و افکار محافظه‌کارانه شهرت دارند.

مک‌کانوی که بیشتر در کمدی رمانتیک‌های عاشقانه بازی می‌کرد برای نخستین‌بار در نقشی جدی بازی کرد که برخلاف رقبایی چون دی‌کاپریو و کریستین بیل و در نخستین نامزدی اسکار جایزه اسکار را دریافت کرد، اما کانوی تنها ساکن باشگاه خریداران دالاس نبود که در رقابت با رقبا برنده شد. جیرد لیتو، بازیگر نقش مکمل این فیلم نیز در رقابت با بردلی کوپر و مارک فاسبیندر نخستین اسکاری شب دوم مارس ۲۰۱۴ بود. او در نقش دوجنسی‌ای که به بیماری ایدز مبتلاست بازی کرد که به‌همراه قهرمان اصلی داستان تلاش می‌کنند داروهای کنترل بیماری ایدز را به‌صورت قاچاق از خارج از کشور وارد کنند. متیو این جایزه را به بیماران ایدزی تقدیم کرد. در غیاب نماینده‌ای از ایران، این فیلم «زیبایی بزرگ» از ایتالیا بود که عنوان بهترین فیلم خارجی (غیرانگلیسی‌زبان) را کسب کرد. این فیلم همچنین توانسته بود جوایز بهترین فیلم گلدن‌گلوب و بفتا را نیز از آن خود کند. فیلم مستند «۲۰قدم تا ستاره‌شدن»، از پیش‌تر بیشترین شانس دریافت عنوان بهترین مستند را داشت. به‌جز این فیلم، کسب عنوان بهترین مستند کوتاه توسط «بانوی شماره۶» نیز موجب شد تا دو فیلم مستند در ارتباط با موسیقی موفق به کسب این عناوین شوند. این در حالی است که از نظر فراوانی، فیلم‌هایی با موضوع خشونت و خونریزی تعداد بیشتری از فیلم‌های مستند را در بین نامزدها تشکیل می‌داد. فیلم «گتسبی بزرگ» نیز موفق به دریافت دو جایزه بهترین طراحی تولید و بهترین طراحی لباس شد. «کلاهبرداری آمریکایی» در بین ۱۲فیلم برنده امسال، هیچ سهمی نداشت. هیچ‌یک از ۲۴جایزه امسال به این فیلم تعلق نگرفت و این موضوع، کمی برخلاف پیش‌بینی‌ها بود. این در حالی است که تا قبل از شروع مراسم، این فیلم در ۱۰بخش نامزد دریافت جایزه شده بود که از آن جمله می‌توان به بهترین فیلم، بهترین هنرپیشه مرد، بهترین هنرپیشه زن، بهترین کارگردانی، بهترین هنرپیشه مکمل مرد، بهترین هنرپیشه مکمل زن و بهترین فیلمنامه اصلی اشاره کرد. از دیگر ناکامان اسکار ۸۶ باید به «کاپیتان فیلیپس»، «نبراسکا»، «فیلومنا»، «گرگ وال‌استریت»، «آگوست»، «پیش از نیمه‌شب»، «استاد بزرگ»، «درون لوین دیویس»، «زندانی‌ها»، «زن نامرئی»، «دزد کتاب» و «نجات آقای بنکز» اشاره کرد. از بین این فیلم‌ها به‌جز کلاهبرداری آمریکایی، کاپیتان فیلیپس با شش عنوان نامزدی، باشگاه خریداران دالاس با شش عنوان نامزدی، جاذبه با ۱۰عنوان نامزدی، نبراسکا با شش عنوان نامزدی و ۱۲سال برده با ۹ عنوان نامزدی شانس‌های اصلی جوایز امسال را تشکیل می‌دادند.

ناکام‌های هالیوود

اما مانند هرسال باشکوه‌ترین شب هالیوودی‌ها در سالن مشهور کداک در سال ۲۰۱۴ ناکام کم نداشت؛ ناکام‌هایی که حتی بدبین‌ترین شرط‌بندها هم گمان نمی‌کردند که یکی از آنها نتواند بر مجسمه طلایی اسکار بوسه بزند. اما از میان نام‌های بزرگی که در شب باشکوه هالیوود ناکام ماندند شاید ناکام‌ترینشان لئوناردو دی‌کاپریو ۳۹ساله بود که همه منتقدان باتوجه به بازی خوب و درخشانش در گرگ وال‌استریت و دریافت گلدن‌گلوب برای بازی در فیلمی کمدی، فکر می‌کردند امسال سال او باشد. اما «لئوناردو دی‌کاپریو» اصلی‌ترین ناکام همه دوره‌های اخیر اسکار است. هر چند که در رقابت با متیو مک‌کانوی که شانسش برای دریافت جایزه اسکار برای «گرگ وال‌استریت» کمتر از سال‌های قبل به‌ویژه برای بازی در «الماس سیاه» و «هوانورد» شد و در نهایت این کاناوی که همبازی او و مرشدش در گرگ وال‌استریت بود پنجمین نامزدی او در اسکار را در آستانه ۴۰سالگی برای دی‌کاپریو بی‌ثمر کرد و این نظر هالیوودی‌ها را به واقعیت پیوند داد که به نظر می‌رسد این هنرپیشه بیشتر شانس نامزدشدن دارد تا برنده‌شدن. البته منتقدان پیش از این با توجه به بازی مک‌کانوی گفته بودند: «در سال‌های اخیر متیو مک‌کانوی نقش‌های تجربی و گاه دشوار را به خوبی و بسیار هوشمندانه ایفا کرده که در عین حال تنوع زیادی داشته‌اند. این‌بار در فیلم باشگاه خبرنگاران دالاس او نقش شخصیت اصلی فیلم را به شکل خارق‌العاده و شگفت‌آوری ایفا می‌کند.»

اما این دی‌کاپریو نبود که بار دیگر در رقابت با رقبای خود ناکام ماند. چراکه مریل استریپ ۶۴ساله و مارتین اسکورسیزی کهنه‌کار نیز در رقابت با کارگردان‌های جوانی چون استیو مک‌کویین و آلفونسو کوارون نتوانستند موفق باشند. استریپ که از ۱۷بار نامزدی اسکار سه‌مجسمه طلایی به خانه برده است به نظر می‌رسد رکورد جایزه‌نگرفتن را بیشتر از دی‌کاپریو شکسته است. بازی او در نقش مادری زن‌سالار و معتاد به دارو در فیلم آگوست منطقه کاونتی یکی از نقاط عطف بازیگری بانوی آهنین سینمای آمریکا بود که بار دیگر در رقابت با کیت بلانشت که نسخه به‌روزشده اتوبوسی به نام هوس و نقش ویوین لی را در جاسمین غمگین وودی‌آلن بازی می‌کرد مجسمه اسکار را واگذار کرد. اسکورسیزی هم با گرگ وال‌استریت نتوانست به اندازه سال‌های طلایی و آثاری چون داردوسته نیویورکی‌ها نگاه آکادمی علوم سینمایی آمریکا را به خود جلب کند.

عکس: ایسنا

همزمان با تجلیل از ۵ بازیگر پیشکسوت انجام شد

گرامیداشت یاد «سعدی سینمای ایران»

فرانک آرتا

نام و خاطره زنده‌یاد «علی حاتمی» فرصتی برای بنیاد سینمایی فارابی فراهم کرد تا از پنج نفر از استادان بازیگری تئاتر و سینمای ایران مراسم تجلیل برگزار شود؛ عزت‌الله انتظامی، علی نصیریان، محمدعلی کشاورز، جمشید مشایخی و داود رشیدی، پیشکسوتانی بودند که یکشنبه شب ۱۱بهمن در سالن سینما فرهنگ همچون گذشته مورد توجه اهالی هنر و رسانه‌ها قرار گرفتند. این مراسم تجلیل دو غایب بزرگ داشت، عزت‌الله انتظامی به‌دلیل مشکلات ریوی ناشی از آلودگی هوا نتوانست حضور یابد. محمدعلی کشاورز نیز به‌دلیل بیماری در منزل خود از طریق دنیای مجازی (اسکایپ) توانست با حاضران در جلسه گفت‌وگو کند. کشاورز ضمن ابراز علاقه و تشکر از دست‌اندرکاران برنامه، به رابطه و دوستی خود با علی حاتمی اشاره و از او به‌عنوان کارگردان و انسان نیک یاد کرد. پس از آن، اسماعیل شنگله تابلوی نفیسی را به محمدعلی کشاورز تقدیم کرد. در ابتدای مراسم محمدرضا جعفری‌جلوه، مدیرعامل بنیاد سینمایی فارابی، مسعود جعفری‌جوزانی، لیلا حاتمی و امین تارخ به ایراد سخنرانی پرداختند. جعفری‌جلوه ضمن اشاره به اینکه این محفل سینمای شرقی، دینی و ایرانی است، عنوان کرد: «به قول علی حاتمی آیین چراغ، خاموشی نیست و او هم مردی است که چراغ راه است.» سپس مسعود جعفری‌جوزانی با طرح این پرسش که کدام بیراهه را رفتیم که داریم در سینما به فلج فکری دچار می‌شویم، عنوان کرد: «علی حاتمی به فرهنگ و هنر ایرانی توجه خاص داشت. کارهایش سرشار از عشق به ایران و فرهنگش بود. در فیلم‌های او می‌توانیم «قاب ایرانی» را ببینیم و تنها کسی که با او قابل مقایسه هست، آکیرا کوروساواست.» او در ادامه ابراز امیدواری کرد. «بار دیگر سینمایی شبیه سینمای علی حاتمی و حتی جلوتر از او را در ایران ببینیم.» لیلا حاتمی، تنها فرزند علی حاتمی، دیگران سخنران این مراسم بود. او گفت: «نزدیکی من به بازیگری از کودکی شروع شد. موقعیتی که من داشتم استثنایی بود و از اینکه به‌عنوان دختر علی حاتمی اینجا ایستاده‌ام، برایم بسیار ارزشمند است.» امین تارخ نیز ضمن تجلیل از سینمای حاتمی، عنوان کرد: «من سینما را با بیضایی شروع و با رخشان بنی‌اعتماد، رسول صدرعاملی، داریوش مهرجویی، مسعود کیمیایی و علی حاتمی ادامه دادم. اما در شرایط حاضر با دریافت بیش از ۳۰ فیلمنامه در سال گذشته ترجیح دادم که بیکار بمانم و وارد این کج‌راهه به قول آقای جوزانی نشوم.» در ادامه مراسم مسعود کیمیایی و داریوش فرهنگ روی سن آمدند و از جمشید مشایخی دعوت کردند که به آنها بپیوندد که با اهدای تابلویی از او تجلیل کردند. جمشید مشایخی با ذکر این نکته که در زمان زنده‌بودن «علی» کسی از او تجلیل نکرد، به ذکر خاطره‌ای از فیلم «کمال‌الملک» پرداخت: «دیالوگی در فیلم کمال‌الملک وجود داشت که البته بخشی از آن حذف شد. کمال‌الملک بعد از اذیت‌شدن توسط شازده گفت؛ تو دامن هنر را آلوده کردی. از حافظ تا من آلوده بود، از من تا کی آلوده است، خدا می‌داند! که قسمت دوم حذف شد.» سپس علی نصیریان با اشاره به گفته‌های مسعود جعفری‌جوزانی گفت: «حضور آقای جوزانی مرا یاد فیلم «جاده‌های سرد» انداخت. به قول ایشان اگر در سینما انحراف به‌وجود آمده، به این دلیل است که زمانه تغییر کرده است.» او در ادامه با ذکر حضور موفق از علی حاتمی در سینما گفت: «او یک‌باره از آسمان به زمین نیفتاد. جریان هنری در اواسط دهه ۳۰ در تئاتر و سینما ایجاد شد که مغایر با جریان رایج بود. علی حاتمی هم از همان جا نضج گرفت و از تئاتر به سینما آمد.» در ادامه یدالله صمدی و امین تارخ با اهدای تابلوخطی از او تجلیل کردند. در انتهای برنامه سیدجمال ساداتیان و داریوش ارجمند روی سن رفتند تا از داوود رشیدی برای حضور روی سن دعوت کنند. رشیدی موقع دریافت جایزه ضمن تشکر تنها به جمله «زیاد اهل صحبت‌کردن نیستم» بسنده کرد. در این مراسم تابلوهایی که منقش به خط استاد امیرخانی بود به مدعوین اهدا شد.

در این مراسم برخی از هنرمندان و مسوولان سازمان سینمایی و فارابی حضور داشتند اما حجت‌الله ایوبی، رییس سازمان سینمایی، حضور نیافت.

اعلام نامزدهای جشنواره فیلم تصویر

شرق: فیلم‌های بخش جوانان زیر ۲۵سال جشن تصویر سال از سوی ابراهیم حاتمی‌کیا، امیرشهاب رضویان و شهرام مکری داوری شدند.

در بخش فیلم‌های کوتاه تا ۱۵دقیقه فیلم‌های «آن» به کارگردانی مریم متین، «آوا» به کارگردانی سهند کبیری، «پدربزرگ» اثر ضیاء حاتمی، «شورای دبستان» اثر مریم فرساد، «قاب عکس یا...» به کارگردانی علی‌اکبر فیروزجنگ، «مالکیه» اثر محمدباقر شاهین، «ماه عسل» به کارگردانی پویا نبی، «نقش هر پرده» اثر مریم فرحزادی و «موقت» به کارگردانی بهزاد آزادی به‌عنوان نامزد این بخش اعلام شدند. همچنین در بخش فیلم‌های نیمه‌بلند فیلم‌های «حساسیت فصلی» به کارگردانی سعید وکیلی، «خان آخر» اثر گل‌اندام صفری، «خیابان خیلی‌خلوت» به کارگردانی سعید روستایی، «روی زیرزمین» اثر ماهان خمامی‌پور، «زندگی شاید» به کارگردانی محسن محمودی، «مانتوهای رنگ روشن» اثر سعید روستایی و «هرگز چهره کسی را فراموش نمی‌کنم» به کارگردانی پویا امین‌پوری نامزد شده‌اند.

جشنواره فیلم تصویر تا ۲۰ اسفندماه جاری در خانه هنرمندان ایران ادامه دارد و مراسم معرفی برگزیدگان بخش‌های مسابقه‌ای یازدهمین جشن تصویر سال روز جمعه ۱۶ اسفندماه از ساعت ۱۷ در خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود.

شاعر تاجیک در شهر کتاب

شرق: شعر امروز تاجیکستان از چه تاریخی آغاز شد و سیر تحول آن چگونه است؟ شعر نو فارسی در ایران چه تاثیری بر شعر معاصر تاجیکستان گذاشته است؟ شعر امروز تاجیکستان با شعر امروز ایران و افغانستان چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی دارد؟ ویژگی‌های سبکی و محتوایی شعر معاصر تاجیکستان چیست و شاعران برجسته تاجیکستان در چند مکتب شعری فعالیت دارند؟

این پرسش‌ها در نشست هفتگی شهر کتاب در روز سه‌شنبه ۱۳ اسفند ساعت ۱۶:۳۰ طرح و درباره آن بحث و گفت‌وگو می‌شود. این نشست با حضور گلرخسار صفی‌آوا (بانوی شاعر و نویسنده تاجیک)، سیدعلی موسوی‌گرمارودی و علی‌اشرف مجتهدشبستری برگزار می‌شود. گلرخسار صفی‌آوا از شاعران برجسته تاجیکستان است که مدتی دبیر اتحادیه نویسندگان و رییس بنیاد فرهنگ تاجیکستان بود. اشعار او آهنگ تغزلی دارد و در آن گذشته مردم تاجیکستان، زندگی کوهستانی آن دیار و ایام کودکی به تصویر درآمده است. علاقه‌مندان به شعر فارسی می‌توانند برای حضور در این نشست به مرکز فرهنگی شهرکتاب، واقع در خیابان شهیدبهشتی، خیابان شهیداحمدقصیر، نبش کوچه سوم مراجعه کنند. این نشست با همکاری انجمن دوستی ایران و تاجیکستان برگزار می‌شود.

یاد

«آلن رنه» درگذشت

وداع با مبدع ایهام در سینمای مدرن

● **شرق:** آلن رنه (Alain Resnais) در اول مارس ۲۰۱۴ در جمع افراد خانواده خود در ۹۱ سالگی درگذشت؛ جمله‌ای ساده و در عین حال عمیق. آلن رنه یکی از فیلمسازان مهمی بود که در گسترش الفبای سینمای مدرن نقش بسیار موثری داشت. در تاریخ سینما از او به‌عنوان یکی از پیشقراولان «موج نوی فرانسه» یاد می‌شود. او در ژوئن سال ۱۹۲۲ در شهر وان فرانسه به دنیا آمد. کار خود را با ساخت فیلم‌های کوتاه در ۱۴سالگی شروع کرد. یکی از فیلم‌های مهم آلن رنه «شب و مه» (۱۹۵۵) است که به اردوگاه‌های کار اجباری رژیم آلمان نازی می‌پرداخت. اما زمانی اسم او سرزبان‌ها افتاد و نگاهی جدی به او شد که فیلم تحسین‌برانگیز و ارزشمند «هیروشیما، عشق من» را در اواخر دهه ۵۰ میلادی کارگردانی کرد؛ اثری اقتباسی از رمان مارگریت دوراس. روایت مبهم و پیچ‌درپیچ که برای تماشاگر سرراست نیست. این فیلم جایزه ویژه سازمان ملل را از جوایز بفتا دریافت کرد و نامزد جایزه بفتای بهترین فیلم به مفهوم مطلق شد و همچنین یکی از شرکت‌کنندگان بخش مسابقه جشنواره کن بود. رنه در فیلم بعدی‌اش «سال گذشته در مارین‌باد» جریان سیال ذهن را به تصویر کشید. چیزی که پیش از آن در رمان جایگاه خودش را باز کرده بود. رنه با این فیلم جایزه شیر طلایی بهترین فیلم را از جشنواره ونیز دریافت کرد. رنه به «سینمای خالص» اعتقاد چندانی نداشت و در اکثر آثارش سعی می‌کرد از ارتباط میان سینما و هنرهای دیگر استفاده کند. البته ایهام و ابهام در روایت یکی از دستاوردهای مهم این سینماگر بود که حالا جزو عناصر اصلی سینمای مدرن شده است. آلن رنه در آخرین دوره فیلمسازی خود به روایت‌های سبک و مردم‌پسند نیز روی آورد. به‌ویژه پس از فیلم «ملو» که در سال ۱۹۸۶ به روی پرده رفت و وجهی تازه از سینمای او ارایه داد. همچنین فیلم «همان ترانه قدیمی» (محصول ۱۹۹۷)، فیلمی است مفرح که به موسیقی روز و جوان‌پسند پرداخت. آخرین فیلم آلن رنه نیز بر پایه نمایشنامه‌ای از آلن اکبورن به‌نام «زندگی ریلی» ساخته شد.

یادداشت روز

بدرود «آلن‌رنه»

محسن خیمه‌دوز

● آوانگاردی دیگر، سینمای اندیشه را تنها گذاشت. آلن پیر ماری ژان‌ژرژرنه، از معدود فیلمسازانی بود که از فیلمسازی به نقد فیلم و نوشتن درباره فیلم رسید. عملی که تقریبا در جهان سینما بی‌نظیر است. آن هم در جهانی که دانش سینماگران عملگرا روزبه‌روز ضعیف‌تر می‌شود و از دانش فهم فیلم و نقد فیلم تهی‌تر می‌شوند. آلن‌رنه، با این آثار ماندگار شد: مجسمه‌ها هم می‌میرند - ۱۹۵۴، شب و مه - ۱۹۵۵- برنده جایزه ژان‌ویگو، هیروشیما عشق من- ۱۹۵۹- نوشته مارگریت دوراس، اولین فیلم بلند داستانی رنه- نامزد بهترین فیلمنامه اسکار و برنده چندین جایزه از منتقدان، سال گذشته در مارین‌باد- ۱۹۶۱، موریل - ۱۹۶۳، دوستت دارم، دوستت دارم - ۱۹۶۸، عموی آمریکایی من - ۱۹۸۰، زندگی ریلی- ۲۰۱۴ - آخرین فیلم آلن‌رنه - که برمبنای زندگی آلن آیشبورن ساخته شده و برای اولین‌بار در جشنواره فیلم برلین ۲۰۱۴ به نمایش درآمد. از میان کسانی که آلن‌رنه در ساخت فیلم‌هایش با آنها همکاری داشت می‌توان به این افراد اشاره کرد: کریس مارکر، مارگریت دوراس، آلن رب‌گریه، خورخه سمپرون و استیون سوندهایم. سینمای آلن‌رنه، نمادی است از فرمالیسم و مدرنیسم. آلن‌رنه آوانگاردی است که زیبایی‌شناسی نوینی را در جهان تصاویر سینمایی بنیاد گذاشت. اوج این زیبایی‌شناسی بی‌نظیر را در فیلم «سال گذشته در مارین‌باد» (۱۹۶۱) می‌توان دید.

یادش گرامی‌باد، و آثارش ماندگار...

خبر روز

همکاری یک تهیه‌کننده و نویسنده به «لاتاری» رسید

● **شرق:** همکاری تهیه‌کننده و نویسنده جدیدترین فیلم بهمن فرمان‌آرا به «لاتاری» رسید. علی تقی‌پور، تهیه‌کننده فیلم «دلم می‌خواد» که این‌روزها به کارگردانی بهمن فرمان‌آرا در حال تولید است، تصمیم دارد تهیه‌کنندگی فیلمنامه جدید امید سهرابی، نویسنده «دلم می‌خواد» را بر عهده بگیرد. فیلمنامه جدیدی که سهرابی این روزها مشغول نگارش آن است با نام «لاتاری»، نخستین فیلمی خواهد بود که او کارگردانی خواهد کرد. تقی‌پور در این‌باره گفت: «فیلمنامه لاتاری در حال حاضر آخرین مراحل نگارش را پشت‌سر می‌گذارد و به محض آماده‌شدن، سال آینده برای اخذ پروانه ساخت آن اقدام خواهد شد. بعد از دریافت پروانه ساخت هم تولید آن آغاز می‌شود.»